

บทที่ 5

สรุปและเสนอแนะ

5.1 สรุป

จากข้อสมมติฐานของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ที่ว่า "ความสำคัญของเกาะที่จะใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ได้อย่างยั่งยืนจะต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งบนบกและทางทะเลไว้ ซึ่งปัญหาที่มีในปัจจุบันคือปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆบนเกาะและทะเลรอบเกาะ การแก้ไขและการอนุรักษ์ จำเป็นที่จะต้องนำหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาใช้ โดยให้มีมาตรการทางสังคม มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการในการจัดการท่องเที่ยว มาตรการทางกฎหมาย ทั้งนี้องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีทั้งองค์กรบริหารราชการส่วนกลาง องค์กรบริหารราชการส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการนี้จะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย" เมื่อได้ทำการศึกษาวิจัยแล้วพบว่าข้อสมมติฐานดังกล่าวนี้ถูกต้อง

จากการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะจะมีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวในเชิงบริโภค กล่าวคือเป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายต่างมุ่งที่จะแสวงหาผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยมีได้คำนึงถึงต้นทุนทางธรรมชาติ ขณะที่ภาครัฐไม่ได้เข้ามาควบคุมอย่างจริงจัง ทำให้พัฒนาการทางการท่องเที่ยวของเกาะได้มีการเติบโตอย่างรวดเร็วทิศทาง และเมื่อเกาะนั้นได้มีการพัฒนาเต็มที่และมีความเสื่อมโทรมมากแล้ว ภาครัฐจึงจะเข้าไปไล่ตามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวและภาครัฐก็จะไปบุกเบิกพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ต่อไป ดังจะเห็นตัวอย่างปัญหาความเสื่อมโทรมที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วของเกาะภูเก็ต เกาะสมุย เกาะพีพีและปัจจุบันนี้คือเกาะช้าง จึงอาจกล่าวได้ว่าพัฒนาการทางการท่องเที่ยวของเกาะจะมีลักษณะเป็นวงจรเดิม ๆ คือเมื่อเสื่อมโทรมแล้วก็จะไปพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ต่อไป

จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจให้กับประเทศและท้องถิ่น ขณะเดียวกันการท่องเที่ยวที่ขาดการจัดการที่ดีได้ส่งผลกระทบต่อด้านลบเช่นเดียวกัน เช่น ผลกระทบทางด้านสังคม ซึ่งการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ตลอดจนปัญหาความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับประชาชนในพื้นที่หรือผู้ประกอบการต่าง ๆ ส่วนผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจนั้น การท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องค่าครองชีพที่สูงซึ่งประชาชนในพื้นที่จะต้องรับผลกระทบตามไปด้วย

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ปัญหาการขาดแคลนน้ำประปา หรือไฟฟ้าตกในฤดูกาลท่องเที่ยว และปัญหาที่สำคัญก็คือ ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากการศึกษาพบว่าสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. พื้นที่อนุรักษ์

ในพื้นที่เขตอนุรักษ์นั้นจะมีปัญหามากคือปัญหาการบุกรุกอุทยานแห่งชาติและปัญหาการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อปะการัง ซึ่งปัญหาการบุกรุกนั้นทางอุทยานแห่งชาติได้ดำเนินการโดยเด็ดขาดต่อผู้ที่บุกรุก ส่วนปัญหาการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อปะการังนั้นทางอุทยานแห่งชาติไม่ได้เข้าไปควบคุมแต่อย่างใด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบุกรุกอุทยานแห่งชาติเป็นปัญหาที่เห็นได้ชัดเจน ส่วนการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อปะการังนั้นเป็นสิ่งที่ควบคุมได้ยากเนื่องจากปะการังนั้นอยู่ใต้น้ำ

2. พื้นที่นอกเขตอนุรักษ์

ในพื้นที่นอกเขตอนุรักษ์นั้นจะมีปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาก ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้เกิดขึ้นทั้งบนเกาะและในทะเล โดยบนเกาะนั้นจะพบปัญหาน้ำเสีย ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหามลภาวะทางเสียง และปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะ ส่วนในทะเลนั้นจะมีปัญหาการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อปะการัง ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นบนเกาะนั้นโดยส่วนใหญ่แล้วจะเกิดจากกิจกรรมประเภทที่พัก ร้านอาหาร สถานบริการ นอกจากนี้ยังมีกิจการประเภทอื่นเช่น ร้านค้าต่างๆ เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นบนเกาะนั้นเกิดขึ้นจากการที่ไม่สามารถควบคุมสิ่งปลูกสร้างต่างๆบนเกาะได้ ส่วนในทะเลนั้นจะมีปัญหาการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อปะการัง เช่น การขับขี้นกตูดเตอร์ การเล่นบานานาโบ๊ท หรือการดำน้ำดูปะการัง เป็นต้น

จากการศึกษาพบประเด็นปัญหาที่ทำให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะไม่มีประสิทธิภาพ มีดังนี้

1. ปัญหาทางด้านกฎหมาย

จากการศึกษาวิจัยถึงการนำมาตรการทางกฎหมาย มาใช้คุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะพบว่า ยังมีปัญหาและอุปสรรคที่ไม่สามารถนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้ในการจัดการคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาที่พบนั้นมี ดังนี้

1.1 ปัญหาของการไม่มีกฎหมายเฉพาะที่นำมาใช้คุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะ

การคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะในปัจจุบันนี้ได้นำกฎหมายในเรื่องอื่น ๆ มาปรับใช้ โดยบทบัญญัติของกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่นำมาใช้นั้น มีทั้งกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์คุ้มครองแหล่งท่องเที่ยววันั้นโดยเฉพาะ เช่น พระราชอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 หรือพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 เป็นต้น หรือพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ที่เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวม ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับนั้นต่างก็มีวัตถุประสงค์ที่จะนำมาใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเฉพาะพื้นที่หรือในเรื่องนั้น ๆ โดยตรง จึงทำให้ไม่สามารถนำมาใช้ในการจัดการคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ปัญหาข้อบกพร่องของกฎหมาย

จากการศึกษาพบว่ากฎหมายที่นำมาใช้ในการคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก จึงทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคที่จะนำมาใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งข้อบกพร่องของกฎหมายนั้น มีดังนี้

1.2.1 ความล้าสมัยของกฎหมาย

ปัญหาที่พบมากในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะ คือ ปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการที่พัก ซึ่งกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการประกอบกิจการที่พักคือพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติขั้นตอนการอนุญาตของนายทะเบียนให้พิจารณาว่า โรงแรมนั้นมีความสะอาด ความมั่นคง และสุขอนามัยเท่านั้น มิได้มีบทบัญญัติที่ครอบคลุมไปถึงมาตรการในการจัดการป้องกัน แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการประกอบกิจการโรงแรม จึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะหลายแห่งประสบกับปัญหาสิ่งแวดล้อม

1.2.2 ช่องว่างของกฎหมาย

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะนั้น ยังมีเงื่อนไขของการใช้บังคับกฎหมายที่ก่อให้เกิดช่องว่างของกฎหมาย จึงทำให้ไม่สามารถนำกฎหมายฉบับนั้น ๆ มาใช้ในการคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากการศึกษาพบปัญหา ดังนี้

1) กระบวนการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA.)

จากการศึกษาพบว่ากระบวนการดังกล่าวนี้ มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมโครงการหรือกิจการขนาดใหญ่ ขณะที่ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะโดยส่วนใหญ่แล้วนั้น จะเป็นการประกอบกิจการในขนาดกลาง หรือเล็ก นอกจากนี้หากผู้ประกอบการได้ลดขนาดของโครงการหรือกิจการลงมาหรือการจัดชอยโครงการลงมาให้มีขนาดเล็กลง ก็จะทำให้โครงการหรือกิจการนั้นไม่ต้องจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ส่วนการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นนั้น กฎหมายก็บังคับเฉพาะภายในพื้นที่ที่ได้ประกาศให้เป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งการประกาศพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมนั้น ภาครัฐจะประกาศไปตามแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่าป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น จึงทำให้กระบวนการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ไม่อาจนำมาใช้ในการคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลที่เป็นเกาะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การควบคุมการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว

การประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวบางประเภทในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะ ซึ่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 ได้มีการกำหนดมาตรฐานในการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเฉพาะการดำน้ำแบบสคูบา (Scuba) และแบบเดินใต้ทะเล (Sea walker) แต่กิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ นั้นกฎหมายฉบับนี้ไม่สามารถเข้าไปควบคุมได้ อาทิเช่น เรือดำน้ำคูปะการัง เรือกระจกคูปะการัง หรือการขับขี้อูทเตอร์ เจ็ตสกี หรือเรือลากกล้วย เป็นต้น นอกจากนี้พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 มิได้มีบทบัญญัติให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติในการให้บริการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว

และกฎหมายที่สามารถนำมาใช้ในการควบคุมการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวอีกฉบับคือพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 โดยการประกาศให้เป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและการประกาศกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกาศทั้งสองประเภทนี้สามารถที่จะนำมาควบคุมการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวบางประเภทที่ก่อให้เกิดการทำลายปะการังได้ แต่ประกาศทั้งสองประเภทนี้จะใช้บังคับในพื้นที่ใดนั้นจะต้องมีการประกาศใช้บังคับในบริเวณพื้นที่นั้น

3) การควบคุมสิ่งก่อสร้างในแหล่งท่องเที่ยว

การที่ไม่สามารถควบคุมสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถควบคุมการทำลายสิ่งแวดล้อมได้ และกฎหมายที่นำมาใช้ในการควบคุมสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เหล่านี้ ต่างก็มีเงื่อนไขในการนำมาใช้บังคับในแต่ละพื้นที่เช่นพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้จะใช้บังคับในพื้นที่ใดก็จะต้องออกเป็นพระราชกฤษฎีกา หรือการใช้บังคับผังเมืองตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ซึ่งหากเป็นผังเมืองรวมก็จะต้องมีการออกกฎกระทรวงหรือหากเป็นผังเมืองเฉพาะก็ต้องออกเป็นพระราชบัญญัติ หรือการประกาศเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมจะต้องมีการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการนำกฎหมายมาใช้บังคับควบคุมสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะจะต้องมีกระบวนการประกาศใช้บังคับ จึงทำให้เป็นช่องว่างของกฎหมายที่ไม่สามารถนำมาใช้ควบคุมสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ภาครัฐมิได้ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังต่อผู้ที่กระทำการใด ๆ ที่ได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะ ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว หรือประชาชนในพื้นที่ จึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลที่เป็นเกาะมีสภาพเสื่อมโทรม ซึ่งการที่ภาครัฐไม่ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังอาจเป็นเพราะการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ไม่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบในพื้นที่ทันทีทันใดต่อสังคมดังเช่นการกระทำผิดทางอาญา จึงทำให้ภาครัฐได้ปล่อยปละละเลยที่จะดำเนินการต่อผู้ที่กระทำผิด จนเมื่อปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้น ได้มีการสะสมเป็นเวลานานแล้ว และอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมแล้ว ภาครัฐถึงจะเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้นหากภาครัฐบังคับใช้กฎหมายตั้งแต่ที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลที่เป็นเกาะยังไม่มีพัฒนาการท่องเที่ยวมากแล้ว ก็ย่อมที่จะคุ้มครองให้เกาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนได้

2. ปัญหาในด้านการบริหารจัดการ

2.1 นโยบายการท่องเที่ยวในระดับชาติ

จากการศึกษาถึงแนวนโยบายและแผนการดำเนินงานของภาครัฐในด้านการจัดการท่องเที่ยว พบว่าภาครัฐมิได้ดำเนินการตามแนวนโยบายหรือแผนงานดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการฟื้นฟูอนุรักษ์ คุ้มครองแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม หรือการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว ซึ่งมีได้ดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้ให้เกิดผลสำเร็จอย่างแท้จริง แต่ภาครัฐยังคงมุ่งเน้นในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่าที่จะมุ่งอนุรักษ์คุ้มครองแหล่งท่องเที่ยว จึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะหลายแห่งยังคงประสบปัญหาความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อม

2.2 การจัดทำนโยบายด้านการท่องเที่ยว

การจัดทำนโยบายหรือแผนงานด้านการท่องเที่ยวที่รวมศูนย์อยู่ที่ส่วนกลางนั้น อาจไม่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยว

ทางทะเลที่เป็นเกาะ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเปราะบางและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการขยายตัวของการท่องเที่ยวสูงมาก ควรที่จะให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่และผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวด้วย เพื่อที่จะทำให้แผนงานนั้นสามารถที่จะนำไปใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การไม่มีแผนงานในระดับพื้นที่

จากการศึกษาพบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ได้มีการจัดทำแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ นอกจากนี้การจัดทำแผนการจัดการของแต่ละหน่วยงานก็มีลักษณะที่ต่างคนต่างทำไม่ได้จัดทำแผนร่วมกัน เช่น การจัดทำแผนแม่บทการจัดการอุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพีที่ทางอุทยานกำลังได้จัดทำขึ้น โดยแผนดังกล่าวทางอุทยานได้จัดทำเพียงฝ่ายเดียว แต่พื้นที่ของเกาะพีพีไม่ได้เป็นพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของอุทยานเพียงฝ่ายเดียว ยังมีองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางเข้ามารับผิดชอบด้วย

2.4 การบริหารจัดการที่ไม่คำนึงต้นทุนการดำเนินการที่แท้จริง

จากการศึกษาพบว่าการที่ภาครัฐได้เข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะ เช่น การก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสียหรือการก่อสร้างเตาเผาขยะ เป็นต้น ซึ่งภาครัฐคิดว่าเมื่อได้ดำเนินการดังกล่าวไปแล้วสามารถที่จะแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นนั้นได้ แต่แท้จริงแล้วนั้นการดำเนินการดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากเกาะไม่มีไฟฟ้าจะต้องซื้อไฟจากภาคเอกชนหรือต้องใช้น้ำมันซึ่งทำให้มีต้นทุนการดำเนินการสูง ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ทำให้ภาครัฐสูญงบประมาณไปโดยเปล่าประโยชน์ และชี้ให้เห็นได้ว่าการบริหารจัดการของภาครัฐนั้นมิได้คำนึงถึงต้นทุนการดำเนินการที่แท้จริง

2.5 การประสานงาน

การที่องค์กรภาครัฐแต่ละองค์กรจะมีความเป็นเอกเทศ และจะดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานขององค์กรนั้น ซึ่งแต่ละองค์กรก็จะมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานแตกต่างกันออกไป ขณะที่การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทาง

ทะเลที่เป็นเกาะจะมีองค์กรหลายองค์กรเข้ามาเกี่ยวข้อง การที่แต่ละองค์กรดำเนินงานไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น ทำให้การจัดการคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะไม่ได้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้การจัดการในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขณะเดียวกันการทำงานขององค์กรภาครัฐกับภาคเอกชนก็ไม่มีประสานงานกัน จึงทำให้ภาคเอกชนได้เติบโตอย่างไร้ทิศทาง และส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะมีสภาพเสื่อมโทรม

2.6 ปัญหาทางด้านงบประมาณและบุคลากร

การที่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการขยายตัวของการท่องเที่ยวสูงและมีจำนวนผู้ประกอบการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก อีกทั้งค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าพื้นที่ปกติทั่วไป แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างก็มีบุคลากรและงบประมาณที่ไม่มีความสอดคล้องกับภาระหน้าที่ ซึ่งปัญหาด้านงบประมาณและบุคลากรนั้นเป็นปัญหาที่สำคัญที่ทำให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

3. ปัญหาในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะหากขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวแล้วก็ยากที่จะทำให้การจัดการมีประสิทธิภาพ ซึ่งประเด็นปัญหาที่พบมีดังนี้

3.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในพื้นที่

ปัญหาความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะนั้น ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน แม้ว่าปัจจุบันนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หรือพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 จะมีบทบัญญัติให้รับรองให้สิทธิประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมก็ตาม แต่สิทธิดังกล่าวนี้ภาครัฐก็ยังไม่เปิดโอกาสให้

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม และในแนวนโยบายแห่งรัฐไม่ว่าจะเป็นนโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบัน หรือแผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะมีนโยบายที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวก็ตาม ภาครัฐก็ยังไม่ได้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง และจากการศึกษาวิจัยพบว่าในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะหลายแห่งที่ยังไม่มีพัฒนาการทางการท่องเที่ยวภาครัฐไม่ได้เข้าไปส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแต่อย่างใด

3.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ

เกาะที่มีพัฒนาการทางการท่องเที่ยวมานานแล้วเช่น เกาะพีพี เกาะสมุย เป็นต้น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการขยายตัวของการท่องเที่ยวสูง จึงทำให้ผู้ประกอบการต่างก็มุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยมีได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ประกอบกับการที่ภาครัฐไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการมากนักจึงได้ส่งผลให้การจัดการไม่มีประสิทธิภาพ เพราะว่ปัญหาความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วจะเกิดจากการประกอบกิจการต่าง ๆ ถ้าหากการจัดการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะขาดการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการแล้วก็ยากยิ่งในการที่จะรักษาให้เกาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนต่อไปได้

3.3 ปัญหาการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่าในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะนั้น จะพบว่านักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่ นั้น จะไม่ทราบว่าการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวบางประเภทเช่น การจับขี้เจดสกี การดำน้ำหรือใช้เรือชมปะการัง เป็นต้น ได้ก่อให้เกิดการทำลายปะการัง นอกจากนี้ยังมีนักท่องเที่ยวบางส่วนได้ทิ้งขยะลงบนเกาะหรือบนทะเล ซึ่งขยะประเภทนี้จะเป็นประเภทพลาสติกและขวดแก้ว

4. ปัญหาของการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์

จากการศึกษาถึงการนำมามาตรการทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะ โดยได้ทำการศึกษาถึงการจัดเก็บค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติ

ค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บขยะและค่าธรรมเนียมบำบัดน้ำเสียรวม จะพบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคในการนำมาใช้ กล่าวคือภาครัฐได้ใช้อัตราในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมดังกล่าวในอัตราที่เท่ากันทุกพื้นที่ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะนั้นจะมีค่าใช้จ่ายในการจัดการดูแลสูงกว่าพื้นที่ปกติทั่วไป ทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้ประสบกับปัญหาในเรื่องของงบประมาณที่นำมาใช้ในการจัดการมาก

5. ปัญหาทางด้านจิตสำนึกในการอนุรักษ์

จากการศึกษาพบว่าจิตสำนึกในการอนุรักษ์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว หรือประชาชนในพื้นที่ ส่วนใหญ่แล้วจะให้ความสำคัญต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนและได้ส่งผลกระทบต่อตนเอง เช่น ปัญหาขยะมูลฝอยหรือปัญหาน้ำเน่าเสีย เป็นต้น ส่วนปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่นๆ เช่น ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะ หรือการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อปะการังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้จะไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ด้านกฎหมาย

แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะจะมีพื้นที่แบ่งออกเป็นสองส่วนคือเขตอนุรักษ์และนอกเขตอนุรักษ์ ซึ่งในเขตอนุรักษ์นั้นพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 มีบทบัญญัติที่ค่อนข้างเข้มงวดในการอนุรักษ์มาก จึงไม่ค่อยมีปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อมมากนัก แต่ในพื้นที่นอกเขตอนุรักษ์จะมีความหลากหลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาก ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นบนเกาะนั้น โดยส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นจากสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ บนเกาะ ส่วนในทะเลนั้นจะมีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวบางประเภทที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อปะการัง ซึ่งในประเด็นด้านกฎหมายนั้นจึงได้เสนอแนวทางในการนำมาตราการทางกฎหมายมาใช้ในการคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะ ออกเป็น 2 แนวทางคือ

1.1 การนำกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ จากการศึกษาพบว่าในการที่จะอนุรักษ์คุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะนั้น จะต้องมีการควบคุมการประกอบกิจกรรมบนเกาะและในทะเล ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะ ซึ่งกฎหมายหลักที่สามารถนำมาใช้มี 3 ฉบับ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535

โดยการประกาศให้เกาะเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำได้ จะทำให้สามารถกำหนดมาตรการในการคุ้มครองเกาะได้ ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมสิ่งปลูกสร้างบนเกาะและควบคุมการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวบางประเภทที่ส่งผลกระทบต่อปะการัง เช่น

1.1 กำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อรักษาสภาพตามธรรมชาติ เช่น การห้ามก่อสร้างโรงแรมหรืออาคารชุดบนเกาะ

1.2 ห้ามการกระทำหรือกิจกรรมใด ๆ ที่อาจจะเป็นอันตราย หรือก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่เป็นการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของเกาะจากลักษณะตามธรรมชาติ

1.3 กำหนดประเภทและขนาดของโครงการ ที่จะทำการก่อสร้างหรือดำเนินการในพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมนั้นให้มีหน้าที่ที่จะต้องเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1.4 การกำหนดมาตรการคุ้มครองในประการอื่น ๆ ตามสมควรและมีความเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมแห่งนั้น เช่น การห้ามประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวบางประเภทที่ส่งผลกระทบต่อปะการัง เป็นต้น

และในกรณีที่เกาะใดมีพัฒนาการทางการท่องเที่ยวและมีปัญหาสิ่งแวดล้อมรุนแรง และเป็นพื้นที่ที่ได้กำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวม เขตควบคุมอาคาร ไว้แล้ว แต่ปรากฏว่ายังมีปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤติ กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดถึงวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการประกาศ กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถที่จะกำหนดมาตรการต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อคุ้มครองและแก้ไขปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้ เช่น

1. การห้ามมิให้มีการก่อสร้างอาคารที่เป็นโรงแรม หรือสถานที่พักตากอากาศ หรือจำกัดความสูงของอาคาร ในเขตพื้นที่ที่ใช้มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

2. การห้ามมิให้มีการกระทำประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวบางประเภทที่ส่งผลกระทบต่อปะการัง การทอดสมอเรือในแนวปะการัง การเดินได้ทะเล การเก็บหรือทำลายปะการัง รวมทั้งการจับปลาสวยงามเพื่อการค้าภายในเขตพื้นที่ที่ใช้มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

2.พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 สามารถที่จะควบคุมสิ่งปลูกสร้างหรือการดัดแปลงอาคารต่าง ๆ ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อภูมิทัศน์และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะได้โดยการออกกฎกระทรวงกำหนดถึงระบบการระบายน้ำ การกำจัดขยะมูลฝอยของสิ่งปลูกสร้างนั้นและการกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้ หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารชนิดหรือประเภทใด แต่ทั้งนี้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 จะใช้บังคับในท้องที่ใดนั้นจะต้องมีการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับในพื้นที่นั้น

3.พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518

การจัดวางผังเมืองจึงเป็นการจำแนกประเภทการใช้ที่ดินในแต่ละบริเวณให้มีความเหมาะสมกับบริเวณนั้น ๆ และยังทำให้เกาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีภูมิทัศน์ที่ดีและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่แออัด การจัดทำผังเมืองจึงมีส่วนสำคัญยิ่งในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.2 การมีกฎหมายเฉพาะขึ้นมา

การคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเกาะในปัจจุบันนี้ได้นำกฎหมายในเรื่องอื่น ๆ มาปรับใช้ โดยบทบัญญัติของกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่นำมาใช้ เช่น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 หรือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถนำมาใช้ในการจัดการคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การมีกฎหมายขึ้นมาคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะ โดยเฉพาะ มีข้อดีดังนี้

1. จะเห็นได้ว่าการที่จะคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะนั้น จะต้องควบคุมการประกอบกิจกรรมทั้งทางบกและทางทะเล ซึ่งจะต้องนำกฎหมายหลายฉบับมาใช้ หากมีกฎหมายเฉพาะขึ้นมาโดยกฎหมายฉบับนี้ได้มีบทบัญญัติที่สามารถนำมาใช้ควบคุมการประกอบกิจกรรมทั้งทางบกและทางทะเลได้นั้น จะทำให้การจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่า

2. ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะนั้นมีหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ได้ทำงานประสานกันทำให้การจัดการไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะที่ผ่านมานั้น จะใช้วิธีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมา โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรรมการ ซึ่งการทำงานของคณะกรรมการดังกล่าวนี้จะมีลักษณะเป็นการทำงานแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหรือมีลักษณะเป็นกรรมการชุดเฉพาะกิจ เพราะหากมีการโยกย้ายตำแหน่งผู้จัดตั้งคณะกรรมการนี้และผู้เข้ามาดำรงตำแหน่งแทนไม่สานต่อทำให้ขาดความต่อเนื่องในการทำงาน หากกฎหมายเฉพาะฉบับนี้ได้บัญญัติให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการเกาะขึ้นมานั้น จะทำให้หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้จะได้มีการประสานงานกันและมีการทำงานในทิศทางเดียวกัน และจะมีความต่อเนื่องในการทำงาน ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้จะต้องมีตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกรรมการด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจที่ให้องค์กรท้องถิ่นได้มีบทบาทในการจัดการมากขึ้น ทั้งนี้คณะกรรมการดังกล่าวนี้ควรมีอำนาจในการควบคุมการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งบนเกาะและในทะเล เช่น การอนุญาตให้ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวบางประเภท เป็นต้น

3. การที่แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะด้วยจะมีหน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบดูแลอยู่แล้ว ซึ่งหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวปัจจุบันคือกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ไม่สามารถที่เข้าไปควบคุมและวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้เพราะไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ ดังนั้นหากมีกฎหมายเฉพาะขึ้นมารองรับการทำงานกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาให้อำนาจในการวางแผน ควบคุมและพัฒนาตลอดจนการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่จะสามารถที่จะกำหนดแนวทางในการที่จะคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้

1.3 การบังคับใช้กฎหมาย หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลที่เป็นเกาะ จะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังต่อผู้ที่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะ โดยภาครัฐจะต้องดำเนินการบังคับใช้กฎหมายตั้งแต่เริ่มมีการขยายตัวของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาขึ้น เพราะหากภาครัฐปล่อยปละละเลยแล้วก็จะยิ่งทำให้ภาครัฐควบคุมได้ลำบาก

2. ด้านการบริหารจัดการ

2.1 นโยบายในระดับชาติ

แนวนโยบายของรัฐในด้านการท่องเที่ยวยังสวนทางกันอยู่ คือ แนวทางหนึ่งต้องการที่จะสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว แต่อีกแนวทางหนึ่งก็ต้องการที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ภาครัฐยังคงให้ความสำคัญกับทางด้านรายได้มากกว่าการอนุรักษ์ จึงทำให้แนวนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ได้นำไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ภาครัฐควรที่จะผลักดันและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากกว่านี้

2.2 การจัดทำแนวนโยบายและแผน

ในการจัดทำนโยบายและแผนงานด้านการท่องเที่ยวได้จัดทำโดยส่วนกลาง จึงไม่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบางพื้นที่ ควรที่จะให้หน่วยงานที่ปฏิบัติอยู่ในพื้นที่เป็นผู้จัดทำแผนการจัดการในแหล่งท่องเที่ยวนั้น โดยให้ส่วนกลางเป็นผู้พิจารณาและให้ความเห็นชอบกับแผนงานนั้น

2.3 การจัดทำแผนในระดับพื้นที่

สำหรับในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลที่เป็นเกาะซึ่งมีหน่วยงานหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้อง หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ อาทิเช่น อุทยานแห่งชาติและองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการจัดทำแผนด้วยกันหรือการจัดทำแผนจะต้องมีความสอดคล้องกัน เพื่อให้ทุกหน่วยงานได้ปฏิบัติหน้าที่ให้มีความสอดคล้องกัน และในการจัดทำแผนนั้นควรที่จะเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะในการจัดทำแผนดังกล่าว ด้วย เพื่อที่จะทำให้ออกไปให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่ายและลดความขัดแย้งทางสังคม ระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน ซึ่งจะช่วยให้การจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

และเมื่อมีการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลที่เป็นเกาะแล้ว ควรที่จะมีการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ว่ามีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง เพราะหากแผนงานดังกล่าวไม่มีการประเมินก็ย่อมทำให้ไม่อาจทราบได้ว่าแผนงานดังกล่าวประสบความสำเร็จหรือไม่

2.4 การบริหารจัดการที่ต้องคำนึงต้นทุนการดำเนินการที่แท้จริง

การที่ภาครัฐได้เข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะ เช่น การก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสียหรือการก่อสร้างเตาเผาขยะ ภาครัฐควรคำนึงถึงต้นทุนการดำเนินการด้วยว่า เมื่อได้ดำเนินการดังกล่าวไปแล้วสามารถที่จะแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นนั้นได้ จริงหรือไม่และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ เนื่องจากเกาะไม่มีไฟฟ้าจะต้องซื้อไฟจากภาคเอกชนหรือต้องใช้น้ำมันซึ่งทำให้มีต้นทุนการดำเนินการสูง ซึ่งจะทำให้ภาครัฐไม่คุ้มค่าประมาณไปโดยเปล่าประโยชน์

2.5 การประสานงาน

การที่เกาะมีพื้นที่เป็น 2 ส่วน คือ พื้นที่เขตอนุรักษ์กับพื้นที่นอกเขตอนุรักษ์ หากพื้นที่ใดมีปัญหาสิ่งแวดล้อมแล้วอีกพื้นที่หนึ่งย่อมได้รับผลกระทบตามไปด้วยเพราะมีระบบนิเวศที่เชื่อมโยงกัน ซึ่งในพื้นที่อนุรักษ์นั้นจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเพียงหน่วยงานเดียว คือ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ส่วนพื้นที่นอกเขตอนุรักษ์จะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นจำนวนมาก ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามขอบเขตและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้น ทำให้

การทำงานไม่เป็นในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะควรที่จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาจัดการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้จัดตั้งและเป็นผู้กำหนดกรอบนโยบายให้ทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งคณะกรรมการนี้จะต้องประกอบไปด้วยหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่อนุรักษ์และนอกเขตอนุรักษ์ พร้อมทั้งจะต้องให้ภาคประชาชนได้เข้ามาร่วมเป็นกรรมการด้วย

2.6 การแก้ไขปัญหาหางบประมาณและบุคลากร

การที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลที่เป็นเกาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการขยายตัวสูง และมีค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาคุ่มครอง พื้นฟูสูงกว่าพื้นที่ปกติทั่วไป ส่วนกลางจึงควรที่จะให้งบประมาณและจำนวนบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้เหมาะสมกับภาระหน้าที่ในการทำงาน เพราะจากการสังเกตของผู้เขียนพบว่า จำนวนงบประมาณและจำนวนบุคลากรในการปฏิบัติงานน้อยมากไม่เหมาะสมกับภาระหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบ เพราะมีฉะนั้นแล้วแหล่งท่องเที่ยวนี้ก็จะมีความเสื่อมโทรมลงไปอีก

2.7 การควบคุมการประกอบกิจการท่องเที่ยวในเขตอนุรักษ์

ในการจัดการท่องเที่ยวในเขตอนุรักษ์นั้น ภาครัฐควรที่จะนำระบบใบอนุญาตมาใช้ กล่าวคือหากผู้ประกอบการรายใดต้องการที่จะเข้ามาประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตอนุรักษ์ จะต้องมาขออนุญาตและต้องทำสัญญากับหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่นั้นอยู่ โดยจะต้องเสนอแผนการจัดการว่าจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการประกอบกิจการนั้นอย่างไร ทั้งนี้ผู้ประกอบการจะต้องเสียค่าธรรมเนียมให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลด้วย

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการทางสังคมที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะได้ ซึ่งการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนรวมนอกจากจะทำให้จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นแล้ว ก็ยังช่วยแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางสังคมระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนได้ด้วย ซึ่งประชาชนในที่นี้ประกอบไปด้วยประชาชนและชุมชน ผู้ประกอบการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและ

นักท้องถิ่น เพราะหากไม่ได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชนก็ยากยิ่งที่จะทำให้การจัดการมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้

3.1 การจัดทำแผนและการจัดการ

ในการจัดทำแผนการพัฒนาอนุรักษ์และคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลที่เป็นเกาะ ภาครัฐควรที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือร่วมพิจารณาต่อแผนงานดังกล่าวด้วย เพื่อที่จะได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชนและลดความขัดแย้งทางสังคมที่จะเกิดขึ้น หรือการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ โดยการตั้งตัวแทนของประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เช่น ทางกรมอุทยานแห่งชาติฯ อาจจัดตั้งคณะกรรมการในระดับพื้นที่โดยได้ตั้งตัวแทนของประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการด้วย เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 การส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของประชาชนและชุมชนในพื้นที่

ในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะที่ยังไม่มีพัฒนาทางการท่องเที่ยวหรือกำลังเริ่มมีการพัฒนาภาครัฐควรที่จะส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว เพราะประชาชนและชุมชนในพื้นที่ มีความรัก ความหวงแหนต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

3.3 การส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

ภาครัฐควรที่จะเข้ามาส่งเสริมการประกอบกิจการของผู้ประกอบการที่มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยการจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมดังเช่น การจัดทำโครงการใบไม้เขียว ที่ทางมูลนิธิใบไม้เขียวได้จัดทำขึ้น เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการควรได้รับสิทธิพิเศษจากภาครัฐแล้วแต่กรณีไป และภาครัฐควรทำการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงการประกอบกิจการของผู้ประกอบการที่มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการของผู้ประกอบการที่มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังทำให้ผู้ประกอบการเริ่มที่จะตระหนักถึงการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากการประกอบกิจการดังกล่าว

4. การใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์

ในการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์หรือการจัดการเก็บค่าธรรมเนียมต่างๆมาใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ภาครัฐไม่ควรกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บเท่ากันทุกพื้นที่ เพราะว่าค่าใช้จ่ายในการจัดการของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะนั้น จะสูงกว่าพื้นที่ปกติทั่วไปมาก ดังนั้นภาครัฐควรที่จะกำหนดอัตราในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นเกาะให้มีความแตกต่างกับพื้นที่ทั่วไป

5. การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์

ควรที่จะมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นประชาชน ผู้ประกอบการหรือนักท่องเที่ยว ให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะ โดยจะต้องทำการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้ได้รับรู้ว่าการกระทำบางอย่างนั้นได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง เช่น การประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวบางประเภทที่ส่งผลกระทบต่อปะการัง เป็นต้น เพราะการกระทำดังกล่าวนี้จะไม่ได้นำส่งผลกระทบในทันทีทันใด ซึ่งภาครัฐควรที่จะทำการประชาสัมพันธ์ทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น เพราะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้ยังไม่ได้ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวมากนัก